

"Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pot in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 krov, za Ameriko pa 6 krov; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plati naprej. Posamezne štev. se prodajo po 6 v. Uredništvo in upravljivo se nahajata v Muju, gledalisko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonji, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila urednišvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/4 strani K 32, za 1/8 strani K 16, za 1/16 strani K 8, za 1/32 strani K 4, za 1/64 strani K 2, za 1/128 strani K 1. — Pri večkratnem oznalu se cena primerno zniža.

Štev. 2.

V Ptiju v nedeljo dne 10. januarja 1909.

X. letnik.

Jasni se!

V časih "očeta Bleiweissa" in še dolga leta poznejne blesketel se je na zastavi slovenskih političnih strank stari napis: "Vse za vero, dom, cesarja!" To nekdajno geslo slovenstva so vrgli prvaški politiki zdaj v staro železje, svitli napis je ostremel in skoraj bi se lahko trdilo, da imajo ti hinavski "voditelji" in "prvaki" in "odrešeniki" ravno nasprotno stališče: Vse proti veri, proti domu in proti cesarju!

Naša trditev o izdajalstvu prvaštva gotovo ni pretirana. Vsak dan prinaša nam nove dokaze za to trditev, — jasni se, jasni, in v vsej svoji izdajalski negoti stoji prvaška politika pred našimi očmi . . .

Proti veri delujejo prvaki, to je gotovo. Kajti oni rušijo verno zaupanje v bisere svete vere, oni trgajo z zlorabo vere pobožnost ljudstvu iz srca, oni zapeljujejo nevedno mladino z najgršim hujšanjem v zločin in greh. Za to težiti pač ni treba dokazov našteti. Kajti težkim devetih let se bojujemo proti tej neskončni zlorabi vere, — mi, katere psujejo z nesramnim imenom "brezverci", mi bijemo boj za vero, ker hočemo čisti božji hram . . .

Ali prvaška dokazuje vsak dan z svojimi dejanji, da škoduje njegova politika tudi "domu" slovenskemu. Kajti "dom", to pač ni ta ali ona narodnaška bajta, ta ali ona plesna dvorana. Pravi slovenski dom je kmetska hiša, je zelena gruda domovine. In temu domu škoduje prvaška politika, ta dom rušijo in uničujejo prvaki . . . Koliko kmetskih posestev je prišlo na kant, edino zato, ker je prvaška politika ustavnovljala nesrečne konzume in brezvestne bankerotne posojilnice. In hinavska gonja v bojkot proti Nemcem je istotako grozovita nesreča za slovenski dom. Le bodimo odkritosrni: Kaj bi bil slovenski narod brez nemštva, brez nemškega kupca,

nemške šole, nemške kulture? Vsa ta malenkostna slovenska kultura je vendar vzrastla edino na redilnih tleh nemške kulture. Ako bi slovenski narod pretrgal vse kulturne in gospodarske vezi z sosednjim nemškim narodom, podoben bi bil odsekani veji, ki sicer ostane še en ali dva dni zelena, ki se pa potem vendar posuši . . .

Najhujše pa je, da je prvaška politika pričela nastopati tudi proti cesarju, to se pravi, proti avstro-ogrski domovini. Nikdo ne more tajiti, da hočejo prvaki — in sicer ravno tako klerikalci kakor narodnjaki — razkosati in raztrgati našo domovino, da se hočejo združiti z balkanskimi narodi. Zakaj je romal ljubljanski župan Hribar v glavnou rusko mesto Petersburg, ko se vendar ve, da je Rusija ravno v sedanjem času nasprotnica avstrijskih teženj? Zakaj nekateri prvaški duhovniki ob priliku cesarjeve 60-letnice niti slovesne maše niso hoteli brati? Zakaj se je dne 1. decembra v Ljubljani javno razstavilo in razsvetilo mesto cesarjeve slike ono srbskega prestolonaslednika Jurčka? Zakaj so vpili prvaki pri raznih demonstracijah "Zivio Srbija"? Ali ni to dovolj? Ali ni to izdajstvo?

Nagi kakoršni so, tako stojojjo prvaki zdaj pred našimi očmi. Kar je poštenega, čednega v slovenskem ljudstvu, to se bode otrešlo prvaškega jarma in bode korakalo z nami naprednjaki v boj za pravico!

Politični pregled.

Deželni zbori za Niž. Avstrijsko, Kranjsko, Tirolsko in Goriško so sklicani in bode pričelo njih zasedanje dne 8. t. m. Zasedanje bode trajalo le par dni.

Čez 100 tisoč brezposelnih šteje baje naša eksportna industrija. Veliko čez 100 tisoč poslov

za naše pridelke po družbeni troškovni vrednosti, t. j. po lastni ceni z ponižnim meščanskim dobičkom določa in ker smo v položaju, razpečavati po tej ceni, najde nas kmete večno solnce v stanju trajne varnosti.

Tudi ni več postavljajo v zadregi, kakor so jo naši predhodniki poznali: danes socialno politični flajšterček za delavce, jutri drobitino za kmete, da se obadvaj vsled izprešavanja velikih kapitalistov potolažita. Tega nam ni več treba.

Mi imamo popolno solidnost interesov in kar je najvažnejše: vsakdo jo goji. Hlapec in gospod, učenec in mojster, delodajalec in delojemalc so eni med seboj. Vsakemu hlapcu in vsakemu pomočniku je dana zmožnost, da postane samostojen. Vsled tega tudi nimamo več pomanjkanja poslov in ničesar več ne vemo o temu, da bi se nakupovalo naša posestva in jih rabilo za lovsko veselje bogatinov. Vsak košček zemlje se porabi in ima svoje prebivalce, ker ima vsakdo pri temu zasigurjeni obstoj. Stranke nezadovoljnosti so brez sledu izginile, ker jim je bila odvzeta redilna snov: nezadovoljnosten ljudskih mas.

Pač se kadijo še fabrični dimniki v deželi.

pa bi potrebovalo naše kmetijstvo. Vzrok brezposelne bede tiči torej v napačni razdelitvi v kmetijstvu in industriji. Kar prvemu primanjkuje, to ima zadnja preveč. Ostavite beg iz dežele in storili boste veliko gospodarsko delo!

Proti živinskima kugam. Vlada je izdala za politične oblasti odredbo, ki zahteva sodelovanje kmetskega prebivalstva v boju proti živinskima kugam. Take kuge naj se vestno naznani. Posebno važno je, da se takoj po prvih znakih nastopanja kuge na gobcu in kremljih, ki je zelo nalezljiva, to oblasti naznani. Pač pametna je ta vladina odredba. Ali le — polovična. Vlada naj bi namreč tudi nujno skrbela, da se take živinske kuge ne zavlačijo vedno od Ogrske k nam. Potem bo že bolje!

Cukerčki za pridne poslanke. Vlada je zelo dobroščna, — namreč za poslanke. Doslej so dobivali ti "zastopniki ljudstva" dnevnih dijet po 20 K. Vlada jim hoče dati zdaj zanaprej po 8.000 K letne plače. Predsednik državne zbornice bi po vladinem načetu dobival 30.000 K na leto, podpredsedniki pa po 10.000 K. Samo — cukerčki so to! Vlada bode dala pridnim poslancem teh 8.000 K, ali le pod pogojem, da privolijo v spremembo državnozborskega opravilnika. Ker so poslanci deloma veliki prijatelji lepih zlatih kronic, bodejo vladi gotovo vse privolili . . .

Avstrija v Bozni. Nekdanje okupacijsko ozemlje Bozna in Hercegovina se je moralo po berolinski pogodbi s krvjo zasedeti. Tekom 30 let je Avstrija v Bozni uresničila 230 sol s 568 učitelji. Za javni red pa skrb 266 orožniških postaj z skupno 2.300 žandarji. Koliko denarja to košta, si pametni človek lahko sam izračuni. In mi naj bi to zemljo kraljemorilcem v Srbiji izročili?

Ali njih delo velja domačemu trgu. V inozemstvu ne najdejo odjemalcev, ker se ono z industrijskimi produkti lastnega pridelovanja priskrbi. Vsled tega se tudi gospodarski položaj v industriji ne trese, temveč napreduje vedno v sporazumljenu z poljedelstvom. Nikdo se več zato ne trga, da bi postal fabrični delavec, ker živi na deželi bolje in bolj zdravo; onim pa, ki v industriji delajo, se ni treba batiti, da bi dohod iz dežele njih plače znižal.

V mestih se posredna trgovina (Zwischenhandel) ne more več na troške konzumentov in producentov žepe polniti. Vedno je direktna zveza med mestni in nami in obadvaj lahko živima.

In mi imamo denarja. Revščina je izginila. Kulturne vžitke meščanov imamo zdaj tudi na deželi. Ljudje ne odhajajo več iz dežele v mesta, temveč obratno. Vsled tega smo dobili mnogo izobraženstva, umetnosti in znanosti in to je tudi tem zadnjim dobro teknilo. Kako cvetijo učenjaki na deželi!

Umrljivost v otroških letih je postala čisto majhna. Prsa današnje generacije so široka in krepka, srce in pljuča zdrava in duh svež. Najbolj obžalovati je zdaj zdravnike in odvetnike,

čimveč novih odjemalcev

našega velepotrebnega lista. Mi bodoemo i zanaprej prinašali gospodarsko potrebne stvari, politično merodajne dogodke, zanimive domače in tudi novice, leposlovne spise; — vedno pa bode „Stajerc“

nevstrašljivi bojevnik

za naše pravice.

Naročujte se tedaj, razširjajte list!

„Stajerc“

izhaja vsak teden na najmanje 8 velikih straneh in košta za Avstrijo za celo leto 3 K, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko (v zaprti kuverti) 4 K 50 h za celo leto; za Nemčijo 5 K za celo leto; za Ameriko 6 K za celo leto; za drugo inozemstvo razmeroma. Naročina se plača naprej. Posamezne številke koštajo 6 vin.

Vsi na delo!

Dopisi.

Cirkovce na dr. polju. Kaj čudne duhovne imamo tukaj pri nas. V vseh krajih je ob božičnih praznikih navada, da si voščijo vesele božične praznike. Tudi naša dva duhovna nam voščita, pa ne veselih praznikov ampak jezo, prepri in sovrašto; to sta pokazala na praznik sv. Štefana in v nedeljo na priznici. Kakor večkrat so tudi ta dan bile 2 pridigi, a ta druga ne sliši v cerkev, ampak v kakšni „narodni dom“. V svoji sveti jezi so se zagnali spet v slabe časopise, seveda imenovati lista si gospodi niso upali, ker že pred imenom „Stajerc“ jih je strah, so samo rekli: tisti iz Celja in iz Ptuja.

Predstavljalj so nam da tisti ki te liste berejo so sami sovražniki z kamenjem; „Stajerc“ je namreč kamenje in s tem kamenjem hočemo druge pobiti, mi smo njihovi najhujši sovražniki, izogibljite se teh, sovražite jih, ne občujte z njimi itd. In črez en čas smo jih slišali: ljubite se med seboj! Tukaj bi pa lahko rekel: odpusti jim, saj ne vejo kaj govorijo. Potem so župnik pravili, da skoro vsi ti listi zastonj pridejo, namreč da se jih nič ne naroči, da ga poslem pošiljajo itd. Tega pa niste videli, da za teh par naročnikov „Slov. G.“ v petek 25. decembra 1908 prinesel poštni sel v Cirkovce 2 bali „Slo. G.“ a povrh še „Stražo“ zastonj, tako težko da mu je grede skoraj grba zrasla; koliko jih je pa tam zastonj?! Vama svetujemo: vi se držite cerkve in nje naukov, nam razlagajte krščanske resnice, politiko in hujskanje pa opustite, ki ne sliši v cerkev, in nas pa pri miru pustite, da ne bo vera v nevarnosti. Nadalje vprašamo Vas, ki ste celih 12 let hlač trgali po klopeh gimnazije in semeniča, kdo je kriv vsega toga greha, ki se je godil pretečeno nedeljo v cerkvi v pričo živega Boga, ko ste Vi takšne besede iz priznice govorili, da so se ljudje po cerkvi smejali, govorili in celo prokljinili? A li slišite meje, jelše in žabe na travnikah s cerkvijo skupaj? Kar se pa tiče slabih časopisov; ja kdo je pa kriv, da so „slabi časopisi“? Le slabih duhovnikov, ko bi vi živel po naukah sv. katoliške cerkve, bi se vam ne bilo treba batiti, da bi se kaj slabega o vas pisalo in bi „slabih časopisov“ ne bilo več. Koliko je na Avstrijskem duhovnov, ki jih nihče po časopisih ne vlači...

Več faranov.

Iz Petrovč. Od treh vetrov so priskakljali trije zajčki v našo občino. Vse jim tukaj dobro diši, samo Schager ne, ker je lovec. Iz vseh treh učenih glavic vzhajale so sledeč vrste, ki so jih za Nar. list poslali: „Iz Petrovč se nam piše: Vsak skrbni „pastir“ pazi na svojo čredo, da se mu katera žival ne okuži. Naš župan Koren se tudi smatra za nekega pastirja. In vendor ne pazi posebno na izročeno mu čredo. V njegovi bližini je ovca, ki se prav pridno da okuževati od ptujske „giftne krote“ in to v naših skozinskoz slovenskih Petrovčah. G. župan, zahtevamo od Vas, da storite potrebne korake, da od občine plačani sluga ne bo dalje kužil svoje okolice. Upamo, da bo to zadostovalo. Sicer bomo govorili bolj krepko!“ Der Schreiber diesen Zeilen hat ein übermäßig langes Kinn, aber keine Unterschrift, folglich: Ein Feigling! Deček,

bodi miren in ne vslui svoje modrosti možna, ker ta ki je pôdu in starosti enak tvojemu ocetu od tak Se bojš okužena, beži nazaj, od koder si prispe mandi Schager pa ostane tukaj, ker ima do smr lastno stanovanje in ne gre v hribe. Tvojo kres besedo prihrani za tvoj poklic, si premalo priljubljen in premlad, da bi smel ti beseda stavit. Naša občina je toliko slovenska, da stope župan in sluga mirna in pravična za Slovence raz vsega premogokpa so Nemci. Vsi drugi, Vsem, znajo oboje jezik, pa govorijo slovensko in nemško, kakor prilika občevanja prinese.

Franciska Schager.

Sv. Peter medv. selo. Velecenjeno uredništvo! Prosim blagovolite sledče ponatisniti Vašem cenjenem listu! Dne 26. decembra se je zgnal šentpeterski fajmošter Gomilšek zope svojo menežarijo skupaj. Igrali so namreč „lurški pastirki“. Čuditi se je le, da so se celo libralci pridružili tej gospodi. Pomislite, dragalci, največja liberalka g. Funk je celo se izneverila liberalni četi. No — no zdaj pa se vidimo, da imajo faroški gospodje večjo anungskraft“ kakor pa liberalni doktorčki. Vidite taki so liberalci, da še celo pri takih igrah sodelijo. Gospa Korbar je pa frizerko šipala. Koliko je le kaj zasluzila — — Pa veste gospa, frizerka morajo plačiti „Erverb“! Torej glejte se. Gosp. Zavašnik je zvolila stan klobučarke. Prav lepo je napucala klobuke šentpetrskim marijinim devicam. Gotevo ste dobili gospodiča tudi dobro plačilo, bolje kakor jo ponuje učiteljski stan. Samo plačajte „Erverb“, da Vas kdo ne toži. Bodite vsi liberalci tudi za naprej tak pridni, pa učite kmečke deklete, kak si nazivajo lase. — Bravo liberalci — vsa čast!

Ponikva ob juž. žel. Minuli so Božični prazniki, minula je sveta noč, ki nam je prinesla to rajoško veselje in ta zaželeni mir. Prišel je mir da naj bi naš združil ia zedinil, da bi se skupno veselili te svete, božanske noči. Ali naši pravaki ne poznajo mira, so pozabili v svoji požavnosti na mir ter hujskario in zabavljajo česa vse, kar je napredno. Bila je namreč 16. decembra Ponikvi občinska volitev, v kateri so skoraj popolnoma zmagali napredni in narodni možje. Ali ti nedolžni pravaki ki jih je sama čistost pod kaplanovo sukno, ki imajo dosti denarja za nepotrebne reči, hočeo to volitev razveljaviti. Lažejo in zabavljajo in se repenčijo da jih je groza poslušati. Vsacega tudi najbolj mirnega so zdaj jih ti pravaki in so njim seveda najboljše nauke dajali, ker je neki njihovo dejanje Bogu dopadljivo. Najbolj pa seveda zabavljajo zoper železniške delavce in jih lepo počastijo s besedo „ferdamani Eisenbanarji“. O ti zdvajanost, ali se boste kedaj spamečovali in opustili sovrašto do železničarjev, ker Vi sami pošiljate svoje sinove na železnico delat, in ako je mogoče tudi vi sami gospodarji prihajate prosit in ste prav veseli ako katerega od Vas sprejmejo? Varujte se toraj železnicu da ne boste tudi Vi ferdamani.

— Pa se nekaj: Neki prvaški mladeniči ali gospod odbornik, kakor se sam povisuje v „Slov. Gosp.“ v štev 50. in je tudi močno napadal nekega naprednega mladeniča Ferdinanda Berglesa. Predbacio mu, da je izdajalec slovenskega naroda in Bog ve kaj še vse mu je na pamet prislo. On misli, da je sam gospod na Ponikvi in misli da bo Bergles kar pohrustal in življem vred tudi druge. Pa mi mislimo da nas ti gospodje ne bodo kar tja v en dan razgnali, ko bi se pa ta gospod odbornik in kaplan na glavo postavila. In ta Jurče piše kako strupen da je „Stajerc“, ali sam ga pa rad prebira samo če ga more v roke dobiti. Ali se ne bojš, da bi se sam zastrupil? Potem piše, da odgovarja na svojo osebo prvo in zadnjokrat. Ali te je morda Bergles prosil za napade v prvaškem listu, ker veš da nam je za takšne napade ravno toliko, kakor za lanski sneg. Posebno zatrjuje, da hoče gospoda kaplana braniti do skrajne meje. Ali si ga branil ko je iz božjega poto iz Sladke gore domov gredč v krčmi popival in kar potem brez vsega povoda nekega delavca napadel, kakor kakšni neotesani hlapec? Ali si ga kaj svaril kaplana, ker si enkrat nekomu rekel: da ta kapljan se meni tudi ne dopadejo ker je šel od Nürnberka z Oblakovo Maliko večkrat na izprehod. Torej bodi mož besede in svari kaplana pred takimi grešnimi dejanji. Nas pa v miru pusti,

Dnevnik

hočjo prvaški nasprotniki z novim letom za spodnjo Štajersko ustanoviti. Vkljub temu, da še danes ne vejo, je li bode zamogeli ta dnevnik izhajati in troške plačati, — vendar že

nabirajo denar.

Mi se za to delovanje v splošnem ne memimo. Koliko denarja je pred pol letom nabral dr. Benkovič in vendar ni izšel njegov dnevnik „Straža“. Morda se gre i sedaj edino zato, da se ljudstvu vsili misel, ki ni realna, da se torej tuje denarje napačno porabi. S svojim

dnevnikom

mislijo pravki vse uničiti, kar je naprednega. Pa ne bo šlo! Tudi mi imamo dovolj naročnikov in tudi dovolj denarja, da bi lahko pričeli

„Stajerc“

vsak dan izdajati. Ali tega mi

ne storimo.

Kajti mi vemo prav dobro, da ljudstvo, namreč delavno kmetsko, obrtniško in delavsko ljudstvo, sploh nima

ne časa ne denarja,

plačati in čitati vsak dan svoj list. Naše ljudstvo si vzame od nedeljskega počitka toliko časa, da zamore prebrati tedenski list. In to mu zadostuje. Zato bode „Stajerc“ tudi v bodočem letu izhajal le

enkrat na teden.

Ali izhajal bode redno in gledali bodoemo, da bode vedno zagovornik

ljudskih pravic

proti vsakemu izsesavanju, izkorisčanju in zatiranju.

„Stajerc“

pa bode v bodočem letu tudi veliko več prinašali. Tudi slike bodoemo listu pridjali, samo da ugordimo

ljudski želji.

Kajti to smo že opetovano naglašali in tudi kazali, da se nam nikdar ni šlo, ne gre in tudi ne bode šlo za

dobiček.

Vsakdo, kdor ve, kaj košta papir, tisek, stavljene, znamke itd., ta mora tudi vedeti, da je

„Stajerc“ na pol zastonj!

In zato pozivljamo že danes vse prijatelje, člane, somišljenike, da naj pridobijo!

ker ti nimajo več mnogo opraviti. Študiranje ni več izjema. Vsakdo zamore obiskati visoko šolo. Ali ne v ta namen, da bi svoje šiviljenje med zidovjem in akti zagrebel, ne. Ravno za plugom zamorem izobraženost zelo dobro rabiti.

Tako je en stan popolnoma izumrl: politikarji. Mi jih ne rabimo, ker oskrbimo njih delo sami. Od volilnih bojev prejšnjih časov ne vemo ničesar več. Proti našim zahtevam ni nobenega nasprotja več, kajti mi smo vsi edini in z nami gre vse drugo prebivalstvo, ker je preprčano o koristi naše stvari. Nekdanje stranke smo z nekdanjimi politikarji pokopali. Tron in oltar stojita trdnješa nego kedad preje ...

Zato je komaj razumeti, kako se je moglo svoj čas one može, ki se jih je imenovalo naprednjake, in ki so hoteli srečno bodočnost za kmeta uresničiti, tako zatirati. Jaz — — —

— Veliki ropot! Sanjal sem in zdaj se predramim. Vrata so me nazaj poklicala v sedanost in so uničile sladke sanje o bodočnosti. Odprem oči. Pred mano stoji sosed in me opomni, da je jutri volitev.

„Vera je v nevarnosti“, zakliče sosed in potem odhiti skozi vrata.

Zdaj izpoznam, kako sladke so bile moje sanje in kako skoraj nedosežno oddaljene so.